



Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies nonus et decimus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1925

IX. Homilia De S. Theodoro Et De Colybis A. Philotheo Patriarcha
Constantinopolitano

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72556)

MIRACULUM A. CONSTANTINO

δ' ὁ βίος ἐν εὐπορίᾳ, πολυτελῶν ἀναθημάτων εἰσφοραῖς δεξιόμεθα, ἤγουν εἰσφέρωμεν πάντες ἂν τὸ πρὸς δύναμιν· δεκτὸν γὰρ καὶ Θεῷ καὶ θεοῖς ἀνδράσι τὸ κατὰ δύναμιν. Πίστις δὲ προηγήσθω, τὸ τῆς εὐσεβείας ἡμῶν θέμελλον· οὕτω γὰρ ἂν καὶ τῆδε τυγχάνοιμεν τῶν κατ' ἔφεσιν κίκαϊσε γενόμενοι τοῦ ἀκροτάτου τῶν ἐφετῶν ἐνμοιρῆσαιμεν, τῆς αἰωνίου καὶ μακαρίας δηλαδὴ ἀπολαύσεως, ἰκεταῖς τοῦ μά-

τυρος πρὸς τὸν ἁγίου αὐτόνκτον εἰς συμπάθειαν Δ σωτήρα καὶ δεσπότην ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν ὄντως καὶ ἀληθῶς Θεὸν καὶ ἀληθῶς ἑπὶ ἡμῶν γενόμενον ἄνθρωπον, ᾧ πᾶσα πρέπει ἡ δόξα, τιμὴ καὶ προσκνήσεις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ πατρὶ καὶ τῷ παναγῷ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι, τῶν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων· ἀμήν.

ἂ πάντα 1; om. 2. — ὁ om. 2. — ἂ πρέπει πᾶσα 2.

IX. HOMILIA DE S. THEODORO ET DE COLYBIS

A. PHILOTHEO PATRIARCHA CONSTANTINOPOLITANO

E codicibus Monacensi gr. 275 (= 1), Neapolitano bibl. Nationalis II. B. 30 (= 2), Brixiano bibl. Queriniana A. III. 3 (= 3). Cf. Comm. praev. num. 38.

B

Λόγος ἡ διδασκαλικὸς εἰς τὸν μέγαν Θεόδωρον τὸν Τήρωναν.

Ἐσαρκώθη ἐξ ἀγνῆς παρθένου, τοῦ δούλου φερέσας τὴν μορφήν· εἶτα ἐσταυρώθη, ἐτάφη, ἀνέστη, συναναστήσας ἡμᾶς τοὺς πεπιτωκότας τῇ ἁμαρτίᾳ· τί τοῦτων ἠφιλοφρονότερον ἢ συμπαθεῖτον; καὶ πολλὰς πατὴρ μὲν νῖδον τὸν ἑαυτοῦ, ὃν ἐγέννησεν καὶ ὄντα αὐτὸν ἐκ τῶν ἰδίων σπλάγγνων παρήγαγεν, μικρὸν τι παρατραπέντα τῆς αὐτοῦ βουλήσ ἢ τοῦ αὐτοῦ θελήματος, οὐ πληγαῖς μόνον αὐτὸν μαστιγεῖ, ἀλλὰ ἀποκηρύττει, μισεῖ, δίκαιε τὸν ποτε φιλούμενον δι' οὐδ' αὐμνῆσιν τιναν πρόφασιν· καὶ δεσπότης ὁμοίως τὸν ἑαυτοῦ οἰκέτην πρὸς ὄλιγον ἐκπεπιτωκότα ἄθλιον ποιναῖς καὶ λιμῷ καὶ δεσμοῖς καταπίεσας τοῦτον ἀπεμπολεῖ· ἀλλ' ὁ Θεὸς οὐχ οὕτως ἡμεῖς δὲ ἐπλάσθημεν, ἐδοξάσθημεν, ἐτιμήθημεν, μυροῖς ἀγαθοῖς ἐπλούτησεν ἡμᾶς ὁ Θεός· τῷ δοτῆρι δὲ τοῦτων τῶν ἀγαθῶν ἀνταποδοδῶκαμεν; ἠτιμάσαμεν, ἐβροῖσαμεν, ἐλεπήσαμεν· ὁ δὲ οὐ παρεῖδεν, οὐ μεμίσηκεν, οὐ δῶκαί, ἀλλὰ Θεὸς ὢν πατὴρ καλεῖσθαι παρὰ τῶν ἀγνωμόνων καὶ ποιμὴν ὁμοίως· καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ἐπὶ ἡμῶν· ἀλλὰ καὶ πῖπτοντας ἀνιστᾷ καὶ πταίοντας συμπαθεῖ, καὶ οὐκ ἀποδίδει ἡμῖν δίκην ἐπὶ τῶν κακῶν τῶν ἀντίδοσιν· καθὼς φησιν ὁ προφήτης Δαυὶδ· ἐὰν ἀνομίας παρατηρήσῃς, Κόριε, Κόριε, τίς ἐπιστήσεται; ἀλλὰ ἐκδέχεται τὴν ἐκάστων ἐπιστροφὴν καὶ μετάνοιαν, καθὼς φησὶ τὸ ἀρενδὲς στόμα αὐτοῦ· ἐγὼ εἰμι, φησὶ, Θεὸς ὁ μὴ θέλων τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλὰ καὶ ζῆν αὐτὸν ἐπιστρέφοντα· ἀλλὰ πολέμουμένοις βοηθεῖ τε καὶ συναντιλαμβάνεται, τὰ μὲν δι' ἑαυτοῦ, τὰ δὲ διὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

Exordium.

Psalm. 30, 20.

1. Ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τῆς χρηστότητός σου, Κόριε, δίκαιον ἡμῖν σήμερον μετὰ τοῦ Δαυὶδ ἀναφθέξασθαι (1)· καὶ πῶς γὰρ οὐ πολὺ τε ἡμᾶς ἡξαισιον καὶ θανασιώτατον, ὅτι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος παρήγαγες ἡμᾶς, τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ χειρὶ πλάσας τὸν ἄνθρωπον· ὃ τοῦ θαύματος· ἐνὶ γὰρ λόγῳ δεδημοσιούρηται πᾶσαν τὴν κτίσιν, οὐρανὸν τέ φημι καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, γῆν τε καὶ θάλασσαν καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις, μόνον δὲ τὸν ἄνθρωπον ὡς δεσπότην ὢν διεπλάσατο· καὶ οὐ μέχρι τοῦτου ἔστη τῆς ἀγαθότητος, ἀλλὰ καὶ ἐμφροῦσιν τούτου ψυχὴν νοεῶν καὶ λογικὴν παρεχόμενος καὶ εἰς τὸν ἐδλογημένον παράδεισον πολίτην καὶ βασιλέαν αὐτὸν ἀπειργάσατο, καὶ παρέδωκεν, οὐ τὸ κάλλος αὐτοῦ ἀροῦτον καὶ ἀκατανόητον· καὶ ὡσπερ πατὴρ οὐράνιος καὶ φιλόπαις καὶ φιλόστοργος κληρονομὸν καὶ κῆριον πάντων κατέστησεν· τί οὖν; ἡπατήθη ἐπὶ τοῦ ὄψεως καὶ τοῦ πονηροῦ δαίμονος, καὶ ξένον τοῦ παραδείσου ἐποίησεν. Τί οὖν ὁ πλάσας Θεός (2), αὐτὸν, τὸν χοῦν ἐκείνου, τὴν γῆν τὴν ἀνείδεν, ἢν ταῖς οἰκείαις χερσὶ διεμόρφωσεν καὶ τσοῦταις δημιουργίας καὶ ἐδεργεσίας πεπλούτικε; ἄρα παρεῖδεν, ἄρα κατέλιπεν; οὐ μὲν οὖν, ἀλλὰ ζητήσας ἐπαίδευσεν πρὸς ὄλιγον ὡς πατὴρ φιλόστοργος· εἶτα πάλιν εἰδὼς ἡμᾶς ἀκλινεῖς καὶ ἀδιορθώτους κατήληεν ἐκ τῶν κόλπων τῶν πατρικῶν· βαβαὶ τῆς συμπαθείας, βαβαὶ τῆς ἀγαθότητος· Θεὸς ὢν ἀίδιος καὶ ἀθάνατος

C

Ἐσαρκώθη ἐξ ἀγνῆς παρθένου, τοῦ δούλου φερέσας τὴν μορφήν· εἶτα ἐσταυρώθη, ἐτάφη, ἀνέστη, συναναστήσας ἡμᾶς τοὺς πεπιτωκότας τῇ ἁμαρτίᾳ· τί τοῦτων ἠφιλοφρονότερον ἢ συμπαθεῖτον; καὶ πολλὰς πατὴρ μὲν νῖδον τὸν ἑαυτοῦ, ὃν ἐγέννησεν καὶ ὄντα αὐτὸν ἐκ τῶν ἰδίων σπλάγγνων παρήγαγεν, μικρὸν τι παρατραπέντα τῆς αὐτοῦ βουλήσ ἢ τοῦ αὐτοῦ θελήματος, οὐ πληγαῖς μόνον αὐτὸν μαστιγεῖ, ἀλλὰ ἀποκηρύττει, μισεῖ, δίκαιε τὸν ποτε φιλούμενον δι' οὐδ' αὐμνῆσιν τιναν πρόφασιν· καὶ δεσπότης ὁμοίως τὸν ἑαυτοῦ οἰκέτην πρὸς ὄλιγον ἐκπεπιτωκότα ἄθλιον ποιναῖς καὶ λιμῷ καὶ δεσμοῖς καταπίεσας τοῦτον ἀπεμπολεῖ· ἀλλ' ὁ Θεὸς οὐχ οὕτως ἡμεῖς δὲ ἐπλάσθημεν, ἐδοξάσθημεν, ἐτιμήθημεν, μυροῖς ἀγαθοῖς ἐπλούτησεν ἡμᾶς ὁ Θεός· τῷ δοτῆρι δὲ τοῦτων τῶν ἀγαθῶν ἀνταποδοδῶκαμεν; ἠτιμάσαμεν, ἐβροῖσαμεν, ἐλεπήσαμεν· ὁ δὲ οὐ παρεῖδεν, οὐ μεμίσηκεν, οὐ δῶκαί, ἀλλὰ Θεὸς ὢν πατὴρ καλεῖσθαι παρὰ τῶν ἀγνωμόνων καὶ ποιμὴν ὁμοίως· καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ἐπὶ ἡμῶν· ἀλλὰ καὶ πῖπτοντας ἀνιστᾷ καὶ πταίοντας συμπαθεῖ, καὶ οὐκ ἀποδίδει ἡμῖν δίκην ἐπὶ τῶν κακῶν τῶν ἀντίδοσιν· καθὼς φησιν ὁ προφήτης Δαυὶδ· ἐὰν ἀνομίας παρατηρήσῃς, Κόριε, Κόριε, τίς ἐπιστήσεται; ἀλλὰ ἐκδέχεται τὴν ἐκάστων ἐπιστροφὴν καὶ μετάνοιαν, καθὼς φησὶ τὸ ἀρενδὲς στόμα αὐτοῦ· ἐγὼ εἰμι, φησὶ, Θεὸς ὁ μὴ θέλων τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἀλλὰ καὶ ζῆν αὐτὸν ἐπιστρέφοντα· ἀλλὰ πολέμουμένοις βοηθεῖ τε καὶ συναντιλαμβάνεται, τὰ μὲν δι' ἑαυτοῦ, τὰ δὲ διὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

Lemma.— τῇ παρασκευῇ τῆς πρώτης ἑβδομάδος λόγος 1, 2; 3 initio mutil. est. — 2 τήρωναν 1, 2. — 1.— Δίκαιον ἡμῖν σήμερον, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, μετὰ τοῦ προφήτου Δαυὶδ ἀναφθέξασθαι· τί γὰρ λέγει ὁ Δαυὶδ ὡς 2. — 2 (δίκαιον - ἀναφθέξασθαι) om. 2. — 3 καὶ 2. — 4 παρήγαγεν 2. — 5 δεδημοσιούρηται 2. — 6 δεσπότης 1, 2. — 7 διεπλάσε 2. — 8 τοῦτον 1. — 9 ἐστι 1, 2. — 10 τοῦτον 1. — 11 ἀροῦντα 2. — 12 ἀπειργάσατο 1. — 13 φιλόπαις 1; (οὐδ. κ. φ.) om. 2. — 14 ἀνείδεν 1; ἀνίδιον 2. — 15 πεπλούτικε(ν) 1, 2. — 16 ἐγκατέλιπεν 2. — 17 οὐδαμῶς 2. — 18 συναναστήσας 1. — 19 τοῦτον 1; τοῦτων corr. 2. — 20 τὸν ἑαυτοῦ νῖδον 2. — 21 αὐτῶν 1. — 22 πληγαῖς 1, 2. — 23 ἡ 1, 2; μαστιγεῖ? — 24 μισεῖ φιλούμενον τὸν ποτε 2. — 25 διὰ δαμιανά 1; διαδαμιανά 2. — 26 ἰκέτην 1. — 27 πηγαῖς 1; πειναῖς 2. — 28 ἀπεμπολεῖ 1. — 29 ὁμοῖος 1. — 30 superplendum v. gr. βοῦλεται Ed. Kurtz. — 31 om. 2. — 32 ἡμῖν 1. — 33 ἐπιστρέφοντα 2. — 34 καὶ 2. — 35 βοηθεῖται 1, 2. — 36 ἐαυτῶν 1.

F

Psalm. 129, 3.

Ezech. 33, 11; 18, 25;

(1) In prima orationis parte ubi miraculum de colybis exponit, et ab ipso initio pseudo-Nectarium (BHG. 1768) expilavit Philotheus. P. G.,

t. XXIX, p. 1821. — (2) (Τί οὖν - καλινίκου μάρτυρος Θεοδώρου) BHG. 1768, n. 2-4, t. c., p. 1824-25.



A ὅς δὴ καὶ τοῦτο τὸ μέγα θαῦμα τελεσθὲν σήμερον ἐπὶ τοῦ λαμπροτάτου καὶ καλλινίκου μάρτυρος Θεοδοῦρου, τὸν πολλὰς καὶ δεινὰς βασάνους ἔπομεναντα ἐπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς κάμινον πυρὸς ἐμβληθεὶς ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ δεινοῦ καὶ ἀλιτηρέου Μαζιμιανοῦ ἐπὶ Βόργκα τοῦ πρεσβύτου ὅς αὐτὸς ὁ ἅγιος καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ πολλὰς ἰάσεις καὶ θαῦματα ἐκτελέσας, καταπλήττοντα τοῦν καὶ διάνοιαν ἄτινα παρακατιῶν ὁ λόγος δηλώσει· ἀλλ' ἄρτι παρακαλῶ ἀρξάμενον ἄπο διηγήματος πιστῶς τὰς ἀκοὰς ὑφαπλώσαντες, ὡς ἴδητε τὴν ὑπεράγαθον τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητα καὶ τὴν ἀμνησικακον τοῦ Θεοῦ βοήθειαν, πῶς οὐκ εἶα πολλὰς τὸ γένος τῶν χριστιανῶν ἐπὶ τοῦ ἀρχεκάκου δαίμονος καὶ τῶν αὐτοῦ φίλων ἐμπεισῖν εἰς ὄλισθον ἀπωλείας βόθρον. Τὸ δὲ θαῦμα ἔστιν τοιοῦτον.

2. Ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουλιανοῦ τοῦ ἀποστάτου καὶ μισροῦ (1), τοῦ λυλίσαντος εἰς τὸ ὕψος τοῦ Θεοῦ βλασφημίας πολλὰς καὶ χαλεπὰς καὶ κινούμενος ἔπὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ διαβόλου χειρῶν θεομάχον κατὰ τῆς εὐσεβοῦς πίστεως τῶν χριστιανῶν, μηχανίας ποιῶν καὶ ἐνέδρας, τοῦ ἀπολέσαι τοὺς χριστιανούς καὶ χωρεῖσαι τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀγάπης καὶ τὸν Θεὸν καταφρονηθῆναι καὶ τὰ αὐτοῦ σεβάσματα τιμηθῆναι ὡς τῆς συμφροῦς, ὡς τῆς μανίας ἤθελεν μὲν ὁ ἄθλιος τὰ εἰδωλα τιμᾶσθαι καὶ τὸν Θεὸν ἐβροθήναι. Ὡς οὖν οὗτος ταῦτην τὴν λύσσαν ἔχων καὶ τὴν μεγάλην ἀσέβειαν οὐ διέλειπεν καθ' ἡμέραν κολάζειν τοὺς χριστιανούς, τοὺς μὲν ἀνατομὰς γαστέρον, τοὺς δὲ τὰ σπλάγχνα, ἄλλοις ὀφθαλμοὺς σφοδρούς, ἐκδόρσεις δορῶν, ὀφθαλμῶν ἐξορύξεις, δόνοντον ἐκβλύσεις, γλωσσῶν ἐκτομαί, σοῦβλια καὶ τήγανα καὶ ὄσα ὄργανα τοῦ θανάτου τιμορητικά τοῖς χριστιανοῖς ἐπειτίθετο· οὗτο οὐδὲν μανεῖς ὁ παμμίχαρος, τέλος οὐκ εἶχεν ἀποδοῦναι τῇ ἀσεβείᾳ· καὶ οἱ χριστιανοὶ ἐπληθύνοντο καὶ μάρτυρες ἐμφαίνοντο δι' ἐπομονῆς τῶν βασάνων (2). Τοῦτων οὕτως ἐχόντων καὶ ἐνδοθέν ὁ δόστηνος Ἰουλιανὸς τῇ κακίᾳ φλογισόμενος, βουλὴν βουλεύεται χαλεπὴν καὶ ἀπάνθρωπον· περισκεφάμενος ὁ παμμίχαρος τῆδε κάκεισε εὐλόκει, ὡς ὑπερήσεν, μήτε μαστίξειν μήτε θανατώσαι τινα, εἰ μὴ δι' ἀπογνώσεως τῆς εἰδωλολατρείας παραδοῦναι πάντα. Εἰ καὶ ὁ Θεὸς ἐβροθήσεν καὶ τὸ τοῦτον μηχανήμα ἔλυσεν, τὸ δυσσεβὲς αὐτοῦ πεποιήκεν βούλημα· ἐγρὼν γὰρ ὁ δόστηνος τὴν ἁγίαν καὶ θεῖαν ἐβδομάδα ταύτην τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς πολεμούμενον τὸν ἐχθρὸν τοὺς χριστιανούς χαλεπώτερον, ἄρτι τῆς

3. Τί οὖν ὁ πλάσας ἡμᾶς Θεός; ἄρα παρεῖδεν αὐτοὺς ἢ παρεβλέφατο; οὐδαμῶς, ἀλλ' ἅμα τὸ δεινὸν τοῦτον καὶ χαλεπώτερον ἔργον τὴν σωτηρίαν τοῦ λαοῦ ἐπέστησεν· τὸν μεγαλομάρτυρα αὐτοῦ Θεόδωρον τὸν ἀληθῶς Θεοῦ δῶρον ἐπὶ σωτηρίαν τῆς πίστεως ἔστειλεν, ἵνα δοξάσῃ ἐκ τῶν θαυμασίων αὐτοῦ ἔργων τὸν ἑαυτοῦ θεράποντα τῆ πατριάρχῃ ἐπιφανέται, ἀρχιερέα καὶ ποιμένα τῶν χριστιανῶν φανερῶς καὶ γοργῶς, ἀληθείας οὐκ ὄντα φαινόμενος δηλῶν τὸ ἄθεον τερατούργημα τοῦ Ἰουλιανοῦ καὶ πρὸς αὐτὸν ἔφη· «Πατριάρχα (4), ἀνάστα ἐν τάχει καὶ συνάγαγε τὸ τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον καὶ ἀκριβῶς ἐξασφάλισαι αὐτοὺς μηδ' ὀπωσοῦν ἐκ τῶν τῆ ἀγορᾷ προεβληθέντων βρωμάτων ἢ πομάτων ἀνήσασθαι· ὁ γὰρ δυσσεβέστατος Ἰουλιανὸς τῷ μισρῷ τῆς εἰδωλῶν θυσίας αὐτοῦ αἵματι ἅπαντα κατεμίανεν.» Ὁ δὲ γε ἀρχιερεὺς θαυμάσας ἀντέφησεν τῷ ἁγίῳ· «Καὶ πῶς ἄρα, ὦ κύριε μου, δυνατόν τοῦτο γενέσθαι; τοῖς μὲν πλουσίοις ἴσως δύναιται, ἔχοντες ἀποκεῖμενα καὶ τὰ πρὸς τὴν χρείαν αὐτῶν· τοῖς δὲ πένησιν καὶ μηδὲ μιᾶς ἡμέρας τροφὴν ἔχουσιν τίς τῆς ἐνδείας τῶν ἀναγκαίων παραμυθία γενήσεται;» Ὁ δὲ μάρτυς ἔφη· «Κόλυθα αὐτοῖς παρασχόμενος τὴν ἐνδειαν παραμυθήσασθαι.» Καὶ ὁ πατριάρχ

πρώτης ἡμέρας ἀρξάμενης, προσκαλεῖται (3) τὸν ἐπαρχον αὐτοῦ, ὁμόφρονα καὶ ὁμοιον τῇ αὐτοῦ ἀπιστίᾳ, καὶ ἔφη αὐτῷ· «Ἐπειδὴ πολλοὶς καὶ ποικίλοις, ὃ ἐπαρχε, μηχανήμασιν χρῆσάμενος τὰ χριστιανῶν σβέσαι οὐκ ἠδυνήθη καὶ εἰς μεγάλην φροτίδα εἰμι περὶ τοῦτον, βουλή ἐκ τῶν θεῶν μου ἐγγυόμει καλὴ καὶ ἀναντίρρητος, ὅτι οἱ χριστιανοὶ τὴν ἐβδομάδα ταύτην τὴν πρώτην τῆς μεγάλης μετὰ μεγάλης σπουδῆς ταύτην διὰ νηστείας φυλάττουσιν· κελεύω οὖν ὄσα ἐπὶ τὴν ἀγορὰν εἰς βρῶσιν καὶ πόσιν προεβλήθηται συσταθῆναι καὶ μηδὲν ἕτερον εἰς τὴν ἀγορὰν προβληθῆναι πλὴν ὧν ἐγὼ παρέξω βρώματα καὶ πόματα, μεμυγμένα αἵματι τῶν θυσῶν ἡμῶν· ἀνάγκη γὰρ τοῦτον γεγονότος ἀνήσασθαι πάντας καὶ φαγεῖν καὶ ὑπακοῦσαι ἡμῖν, ὡς τῆς τῶν θεῶν ἐπογευσάμενος θυσίας ἢ λιμῷ φθαρήναι.» Ταῦτα ἐκ τοῦ ἀθεοτάτου στόματος ἐκέρου ἀκούσαντα τὸν ἐπαρχον φάναι λέγεται· «Νῦν οἶδα ὅτι ὄντως καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ θεῶν» καὶ ἅμα τῷ λόγῳ ἢ πρᾶξις παρέπετο· καὶ τὰ μὲν τῆ ἀγορᾷ προτιθέμενα οἴκαδε ἀπετίθεντο, τὰ δὲ τοῦ βασιλέως μεμιασμένα βρώματα καὶ πόματα τῇ ἀγορᾷ προεβλήθητο.

4. Ἐν τῇ ἀγορᾷ προτιθέμενα οἴκαδε ἀπετίθεντο, τὰ δὲ τοῦ βασιλέως μεμιασμένα βρώματα καὶ πόματα τῇ ἀγορᾷ προεβλήθητο.

HOMILIA AUCT. PHILOTHEO

sanguine sacrificio-rum pollui.

Prov. 21,1.

E

S. Theodorus monet

F

ut colybis christiani vescantur.

37 corr. prius ἐπομείνασα 2. — 38 ἴτα 1, 2. — 39 ἴτα 1, 2, deest verbum finit. — 40 ἀρξάμενος 1. — 41 ἴτα 1, 2, expr. ὑφαπλώσατε. — 42 ἴδητε 1; ἴδετε 2. — 43 ἴα 1; εἶα 2. — 44 ἴτα 1, 2. — 45 ἴτα 1, 2, supplendum videtur ἐπάγει Kurtz. — 46 μηχανίας 1, 2. — 47 τὸ 1. — 48 τὸ γένος τῶν χριστιανῶν 2. — 49 Θεοῦ 2. — 50 καὶ τῆς λύσεως add. 2. — 51 ἐβροθήσθαι 2. — 52 ταύτην οὗτος 2. — 53 ἄλλους 2. — 54 ἴτα 1, 2. — 55 om. 2. — 56 ἴτα 1, 2, pro ἐφαίνοντο. — 57 ἡμῖν add. 2. — 58 ἐβδομάδα 2. — 59 (π. τ. ε.) πολεμούμενος 2. — 60 τῷ 1. — 61 βουλή 1; βουλή 2. — 62 γυόμει 2. — 63 καλλή 2. — 64 ἀνατήρητος 1; ἀναντήρητος 2. — 65 ἐβδομάδα 2. — 66 τῆς

μ. μ.) om. 2. — 24 τεθῆναι 2. — 25 παρῶ 1. — 26 αἵματα 2. — 27 τοῦτο 1. — 28 corr., prius ἡμᾶς 1. — 29 ἀπογευσάμενος 2. — 30 ἀθεάτου 1. — 31 om. 2. — 32 φαίνει 1. — 33 Θεῷ 1. — 34 ἀπετίθεντο 1. — 35 προ(τιθ)βλήθηται 2 (del. τίθ).

(1) Comm. prae. n. 38. — (2) De martyribus sub Iuliano passis cf. GREGORII NAZ. Or. IV, 86-89; SOZOMENI Hist. eccl. V, 9, 10. — (3) Προσκαλεῖται

- τοῦτω ἐκτετελέσασθαι) BHG.1768, 9-13, t. c., p. 1829-32. — (4) Eudoxius, sectae Eunomianae assecta, regnante Iuliano sedem CPtanam obtinebat.



HOMILIA
AUCT.
PHILOTHEO

χης· «Και τί ἄν ἦ²⁰ ταῦτα τὰ κόλυβα, ἀγνοῶ.»
 Ὁ δὲ μάρτυς ἀπεκρίνατο· «Σίτον ἐφίσας,» φησί,
 «εἰς βρώσιν τοῖσις διάνεμε.» Καὶ ἵνα δείξῃ,
 πόθεν ὁ ἅγιος παραγίνεται²¹, λέγει πρὸς τὸν
 ἐπίσκοπον· «Τούτο γὰρ τῇ χώρᾳ τῶν Εὐχαί-
 των²² κόλυβα²³ λέγειν εἰώθαμεν· οὕτως οὖν
 ποιήσας τὸ τοῦ Χριστοῦ ποιμνιον ἀβλαβὲς καὶ
 ἀμίαντον διατήρησον.» Καὶ ὁ πατριάρχης·
 «Καὶ τίς εἶ²⁴, κέριε, ὁ οὕτως εὐσπλαγχνος καὶ
 φιλανθρώπως τῆς ἡμῶν σωτηρίας ἐπιμελού-
 μενος;» — «Ἐγὼ εἶμι,» ὁ ἅγιος ἐφησεν²⁵, «ὁ τοῦ
 Χριστοῦ μάρτυς Θεόδωρος, ὁ ἐν Εὐχαίται κατοι-
 κούμενος²⁶, ὁ πρὸς αὐτοῦ ἀποσταλεῖς εἰς τὴν
 ἡμῶν²⁷ σωτηρίαν.» Τί τοῦτον²⁸ παραδοξότερον
 καὶ φιλανθρωπότερον θαῦμα; ὄντως θαναμαστός ὁ
 Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ. Ὡς οὖν ὁ πατριάρχης
 ἀκήσας, θάμβως καὶ χαρᾶς πλήρης ἐξαναστάς
 τὸν τοῦ Χριστοῦ λαὸν συνηγάγετο καὶ τὴν τοῦ
 μάρτυρος ἐπιστάσιαν καὶ βοήθειαν μηνύματα
 ἀκριβῶς διηγόρευσε πᾶσιν καὶ ἀβλαβὲς τὸ τοῦ
 Χριστοῦ διεφύλαξεν ποιμνιον. Καὶ βλέπε τοῦ
 λαοῦ ἐκείνου τὴν ὑπακοήν, πῶς σπουδαίως ἤκου-
 σαν τοῦ πατριάρχου ἐκείνου²⁹. Καὶ δὴ τῆς
 ἐβδομάδος τελειομένης, τὸ τοῦ Ἰουλιανοῦ μη-
 χάνημα ἀνοφελὲς καὶ ἀνεύρογρον ἔμεινε· καὶ
 φανερῶς ἠτηθείς ἐξῆρε τὰ³⁰ τῆς ἀγορᾶς προ-
 τιθέμενα μεμασμένα βρώματα καὶ ἔθηκε τὰ
 ἐκ σπηθείας· καὶ οἱ χριστιανοὶ ἔδοξαν ἕμνον
 καὶ εὐχαριστίαν τῷ καλλινίκῳ³¹ μάρτυρι Θεο-
 δώρῳ καὶ ἑορτὴν φαιδρᾶν τε καὶ ἔκλαμπρον τοῦ-
 τῷ ἐκτετελέασιν³². Ἐκτοτε καὶ μέχρι τοῦ νῦν³³
 θαύματος ἢ ἐνέργεια κηρύττεται· ἴδετε, πῶς αὐ-
 τοῖς ἐβόηθησεν ὁ Κύριος, λύσας τὸ μηχανήμα τοῦ
 παρανόμου Ἰουλιανοῦ, πῶς δὲ ὁ αὐτὸς εὐσπλαγχι-
 νος καὶ ἐλεήμων Κύριος βοηθήσει ἡμῖν³⁴ καὶ
 ῥύσεται ἡμᾶς ἐκ τῶν πονηρῶν σκανδάλων τοῦ
 δαίμονος τῆς ἀγίας σαρακοστῆ ταύτης. Καὶ τοῦτο
 γέγραπται³⁵ εἰς διδασκαλίαν τῶν νηστεόντων
 Χριστιανῶν, ὅτι μεγάλη αὐτῆς τῆς νηστείας ἡ
 δύναμις³⁶ καὶ ἡ βοήθεια καὶ ἡ ἐνέργεια, καὶ
 πολλὰ πλήθη ἁμαρτημάτων δύνανται καλύψαι
 καὶ ἀφανίσαι³⁷ ἢ ἡστέια ἢ καθαρὰ καὶ ἡ ἐλει-
 μούνη εἰς πένθητας³⁸.

Psalm.
67, 36.

B
Iuliani
inanes
insidiae.

C

Filius
viduae
captivus.

Ἄλλ' εἰ βούλει καὶ ἕτερον θαῦμα ἐκ τῶν³⁹
 τοῦ μάρτυρος προσθήσομεν ἢ ἡμετέρα⁴⁰ ἀγάπη.

Θαῦμα ἕτερον τοῦ ἁγίου¹.

4. Ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Εὐχαίτων ἐπαρχία τις
 ὑπάρχει λεγομένη Ποντογρακλεία² καί τις πολ-
 λάκις τὸ γένος τῶν³ Ἰσραηλιτῶν περιέτρεχον⁴
 καὶ πολλὸν λαὸν τῶν χριστιανῶν ἐκούρσενον⁵,
 ἐκ δὲ⁶ τοῦ συμβεβηκότος ἡχμαλώτευσαν λαὸν

πολὸν⁷ καὶ μετ' αὐτοῦ ἠρπάγη καὶ ὁ νῆος χήρας
 τινὸς μονογενῆς⁸ (1). Ἐπεὶ οὖν ἡ χήρα ἐκλαίεν
 ἐλεινῶς καὶ ἀπαρμυθῆτος⁹ καὶ ἕτερον νῆον
 οὐκ εἶχεν παραμυθῆσθαι τὸν πόνον αὐτῆς¹⁰,
 ἐπορεύετο καθ' ἐκάστην ἡμέραν εἰς τὸν ναὸν
 τοῦ μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου ἱκετεύουσα¹¹
 αὐτὸν¹² καὶ κλαίονσα ὀδνηρῶς¹³. Καὶ πρὸς
 τὸν μάρτυρα ἔλεγεν· «Οἶδας, ὁ ἅγιε μάρτυς,
 ὅτι ἐξ ἀρχῆς τὸν ἐμὸν νῆον τὸν μονογενῆ εἰς σέ
 ἀνέθηκα· ἐγὼ μὲν αὐτὸν ἐγέννησα, σὸς δὲ νῆος
 ἐπῆρχεν¹⁴ κατὰ χάριν· καὶ ἔνεκεν τούτου ἵνα
 αὐτὸν φυλάτῃς¹⁵, τὴν ἱερὰν σου μνήμην καὶ λει-
 τορογίαν καθ' ἕκαστον¹⁶ ἔτος ἐτέλουν. Νῦν δὲ
 ἐμὲ τὴν τάλαραν καὶ ἐλεινὴν ἀποφράνεις¹⁷
 παντελῶς¹⁸. Καὶ οὐκ ἔχω ποῦ τὴν κεφαλὴν κλι-
 ναι· διὰ τοῦτο δέομαί σου, ἅγιε τοῦ Θεοῦ· ἐπί-
 περ τὸ αἶμα τὸ σὸν¹⁹ ἐξέχεας ὅπου τὸ δεσπό-
 του Χριστοῦ, διὸ καὶ παρουσίαν ἔχεις πρὸς
 αὐτὸν καὶ ὅσα ἂν αἰτήσης δόξῃ σοι ὁ Κύριος, αἰ-
 τῶ σοι καὶ ἐγὼ ἵνα τὸν νῆον μοι ἐλευθερώσης²⁰
 τῆς αἰχμαλωσίας.» Ταῦτα δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ²¹
 ἢ μακαρία γυνὴ ἔλεγεν²² μετὰ δακρύων καὶ
 οἰμογῶν νυκτὸς καὶ ἡμέρας πρὸς τὸν ἅγιον ἐπέ-
 ρου τοῦ νῆου αὐτῆς, ὅπως λυτρώσῃ αὐτὸν ὁ ἅγιος ἐκ
 τῆς δεινῆς συμφορᾶς τῆς αἰχμαλωσίας, ἐπειδὴ
 λέγει ὁ προφήτης Δαυὶδ, ὅτι θέλημα τῶν φο-
 βουμένων αὐτὸν πληροῖ²³ ὁ Κύριος. Ἐφθασεν ὁ
 καιρὸς τῆς ἑορτῆς τοῦ μάρτυρος Θεοδώρου·
 ἐμνήσθη πάλιν ἡ χήρα, ὅπως ἐτέλει τὴν αὐτὴν
 ἑορτὴν μετὰ ἐπιχαρείας καὶ λαμπρότητος· καὶ
 μετὰ δακρύων ἔλεγεν ἐν ἑαυτῇ· «Πῶς καὶ
 τῆνα τρόπον ἐκτελέσω τὴν ἑορτὴν ταύτην τοῦ
 μάρτυρος²⁴, τοῦ γλυκντάτου μου νῆου μὴ πα-
 ρόντος; ποίους ὀφθαλμοὺς ἀνεῖσις τὸν τόπον,
 ὅπου ἵστατο ὁ μονογενῆς μου νῆος²⁵; πῶς ἐπι-
 βλέψω εἰς τὴν ἱερὰν ἀκολουθίαν ταύτην²⁶,
 πάντων παρόντων καὶ τοῦ νῆου μου μὴ ὄντος²⁷;
 πῶς ὑπομείνω ἄνευ δακρύων καὶ στεναγμῶν,
 διότι τὴν πᾶσάν²⁸ μου ἐλπίδα ἐστερέθη²⁹;
 τοιγαροῦν³⁰ δέομαί σου³¹, ὁ τοῦ Θεοῦ γνήσιε
 δοῦλε, ἵνα³² ἀνακαγγῆν καὶ παραμυθῆν τῆς
 ἐμῆς χηρείας ποιήσης.» Ταῦτα μὲν λέγον συ-
 νεχῶς εἰσήρχετο εἰς τὸν ναὸν βέβηλον³³ τοῖς δά-
 κρυσι τοῖς ποσίν³⁴ τοῦ μάρτυρος· καὶ ἐτέλεσεν
 τὴν μνήμην³⁵ αὐτοῦ. Τί οὖν; ἄρα παρεῖδεν ὁ³⁶
 Κύριος τὴν δέησιν αὐτῆς; οὐ, ἀλλὰ τῇ νυκτὶ ἢ
 ἐπιμελεῖτο ἢ μνήμην τοῦ μάρτυρος³⁷ αἰφνης
 ἀοράτων τῶν νυκτῶν ἑμνούντων καὶ ψαλλόν-
 των τῶν ἱερῶν ἀοράτως³⁸ ἐδρέθη³⁹ τοῦ γυναιῶν
 ὁ νῆος ἐν τῷ⁴⁰ μέσω τῆς ἐκκλησίας, φερόμενος
 ἐπὶ τοῦ ἁγίου καὶ ὀχοῦμενος ἐν Ἰππῶ λευκῷ·
 ἤκουσαν δὲ καὶ οἱ πιστοὶ καὶ ἐνάρετοι ἄνθρωποι
 τὸν κρότον τοῖς ποσίν⁴⁰ τοῦ Ἰππου· καὶ ἐξέ-
 σ-

D

Matris
oratio

E

Psalm.
144, 19.

ad S. Theo-
dorum,

F

qui illum
reducit.

²⁰ εἴη 2. — ²¹ παρεγένετο 2. — ²² Εὐχαίτων prius 1.
 — ²³ κόλυβα 2. — ²⁴ σν add. 2. — ²⁵ ὁ ἅγιος ἐφ. ἐγὼ
 εἶμι 2. — ²⁶ (ὁ ἐν - κ.) om. 2. — ²⁷ ἡμῶν 1, 2. — ²⁸ τοῦ-
 το 1, 2. — ²⁹ (καὶ βλέπε - ἐκείνου) om. 2. — ³⁰ om. 2
 — ³¹ καλλινίκῳ 2. — ³² ἐκτελέασιν 1. — ³³ om. 2. —
³⁴ ἡμῖν 1. — ³⁵ (ἴδετε - γέγραπται) om. 2. — ³⁶ (τῆς -
 δν.) ἡ δύναμις ἐστὶν ἐκτοτε 2. — ³⁷ καταλύειν καὶ ἀφα-
 ρεῖν 1. — ³⁸ (καὶ ἢ ε. π.) om. 2. — ³⁹ om. 1. — ⁴⁰ ἡμε-
 τέρα 1, 2.
 4. — ¹ lemma om. 2. — ² Ποντο γράκλεια 3; Πον-
 τογρακλεία 1. — ³ (καί τις - τῶν) om. 3. — ⁴ πλήθος
 add. 3; καὶ πολλάκις τὸ γένος τῶν Ἰσρ. περιέτρεχον
 2. — ⁵ ἐκούρσενον 3; πολλὴν λ. τ. χ. ἐκούρσενον 1.
 — ⁶ om. 1, 2. — ⁷ πολλῶν 1; (λ. π.) om. 2, 3. — ⁸ (αὐ-

τοῦ - μονογ.) αὐτῶν νῆον μονογενῆ χήρας τινος 2, 3. —
⁹ ἀπαρμυθῆτα 1, 2. — ¹⁰ καὶ add. 3. — ¹¹ ἱκετεύου-
 σαν 1. — ¹² ὀδυρομένη add. 2, 3. — ¹³ γοερώς 2, 3. —
¹⁴ ἐπῆρχεν corr. 2, prius ὑπάρχει. — ¹⁵ φ. αὐτὸν 2.
 — ¹⁶ ἕκαστος 1. — ¹⁷ ἀποφράνεις 1, 2; ἡγάφης 3.
 — ¹⁸ εὖς τέλους 1. — ¹⁹ σον 3. — ²⁰ πολλὰ ἄλλα 3. —
²¹ ἔλεγεν τὸ γύναιον 2, 3. — ²² πληροῖ 1, 2, 3. — ²³ (τοῦ
 μ.) om. 2, 3. — ²⁴ om. 2, 3. — ²⁵ τ. ἀκ. 2, 3. — ²⁶ πα-
 ρόντος; 3; ὄντος 1, 2. — ²⁷ corr. 1. — ²⁸ ἐστερέθη²⁹ 1.
 — ²⁹ τὸ λοιπὸν 2. — ³⁰ om. 2. — ³¹ μοι add. 1, 2. —
³² λέγων... βέβηλον 1, 2, 3. — ³³ ἡ 1, 2, 3, lege τὸς πό-
 δας. — ³⁴ τῇ μνήμῃ 1, 2. — ³⁵ om. 2. — ³⁶ (καὶ ἐτέλ.-
 μάρτυρος) om. 3. — ³⁷ om. 2, 3. — ³⁸ ἐδρέθη³⁹ 3. —
³⁹ om. 2, 3. — ⁴⁰ ἴτα 1, 2, 3. lege τῶν ποσῶν.

(1) Lege quae diximus ad Chryssippi Miraculum primum, p. 60, quod hic reapse iteratur.

-τησαν



A τήσαν ἅπαντες ἐπὶ τῷ παραδόξῳ θαύματι ⁴¹, τὸ γενόμενον ὑπὸ τοῦ ἁγίου, ὁρῶντες ⁴² καὶ τὸν παῖδα, πῶς ἐξήγειτο τὴν τοῦ ἁγίου ἀρπαγὴν ἐκ τῶν μέσων ⁴³ τῶν Ἀγαρηῶν· καὶ ἔδωκαν αἶνον καὶ δοξολογίαν ⁴⁴ τῷ Θεῷ καὶ τῷ θεράποντι αὐτοῦ Θεοδώρῳ· καὶ ἄλλων πολλῶν θαυμάτων αὐτότητος χειρὸς ⁴⁵ ὁ ἅγιος, οὗ ὁ Κύριος πρὸς βοήθειαν τοὺς ἁγίους αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς ἀποστελλομένους ⁴⁶.

Ἔτερον θαῦμα. Τὸ στρατιώτας παιδεύεις τῆς ἀρπαγῆς ἀπέχεσθαι (1).

Gladium S.Theodoro oblatum

5. Στρατιώτης τις ἔχων μεγάλην πίστιν εἰς τὸν μεγαλομάρτυρα Θεόδωρον, ἐμελλε πορευθῆναι εἰς πόλεμον καὶ προσκνησάσας αὐτὸν ἐπορεύθη καὶ ὑποστρέψας ἐκ τοῦ πολέμου μετὰ νίκης μεγάλης, ἐπορεύθη πάλιν προσκνησάσας αὐτόν. Καὶ ἐκβαλὼν τὸ σπαθίον αὐτοῦ, ἐχαρίσατο ¹ αὐτῷ ² εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐν τῇ Λάονακι, ἐνθα τὸ τίμιον αὐτοῦ σῶμα ἐτέθη ³, πᾶν ἀκριβὲς μετὰ λίθων καὶ χρυσίου ἰκανοῦ, καὶ ὑπέστρεψε μετὰ ⁴ ἐνχαριστίας (2). Ἔτερός τις στρατιώτης ἐπορεύθη καὶ αὐτὸς προσκνησάσας τοῦ ἁγίου τὸ λείψανον ⁵ διὰ τὸ περιβόητον εἶναι τὸν ἅγιον ἐν ⁶ πᾶσι· καὶ βλέψας τὸ σπαθίον τὸ ὠραιότατον ⁷ ἐκείνου τὸ κεκοσμημένον, ἐτρέθη διὰ τὸ ἔρωτος τῆς ἀγάπης τοῦ ἐπάροι ⁸ αὐτοῦ λέγων ἐν τῇ αὐτοῦ διανοίᾳ ⁹. «Τοῦτο χρεία τοῦ ἁγίου ¹⁰ οὐδέμια ὑπέδειξε· μάλλον ἐγὼ στρατιώτης ὢν, πρόκειται βαστάζειν ¹¹ αὐτοῦ δι' ¹² ἐλογίαν καὶ βοήθειαν τῶν πολεμῶν.» Ταῦτα λογιζόμενος ὁ στρατιώτης, λαβὼν τὸ σπαθίον ἐκ τοῦ μνήματος τοῦ ἁγίου, ζώννυται ¹³ αὐτό, καὶ προσκνησάσας ἀπῆει χαίρων. Ἐξερχόμενος δὲ τῆς ἐκκλησίας, ἐτρέψωσεν αὐτὸν ὁ ἅγιος· καὶ οὐκ οἶδε ποῦ πορεύεται ὁ στρατιώτης. Μετανοήσας οὖν ὑπέστρεψε πάλιν τὸ σπαθίον εἰς τὸ μνήμα τοῦ ἁγίου καὶ εὐθέως ἀνέβλεψεν. Ἰδὼν δὲ πάλιν τὸ κάλλος ¹⁴ αὐτοῦ, ἐδόκει ὅτι ἡ τέφλωσις ἐκείνη οὐκ ἐγενόνη ὑπὸ τοῦ ἁγίου· πάλιν λαμβάνει τοῦτο ¹⁵ καὶ ζώννυται ¹⁶· καὶ ἐλθὼν πάλιν τοῦ ἐξελεῖθαι ¹⁷ τοῦ νοοῦ, ἔμεινε τυφλός. Ἐλθὼν δὲ ὁ ἱερεὺς ὁ προσεδρεύων ¹⁸ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου καὶ ἰδὼν τὸν στρατιώτην τυφλόν, ἤρξατο ἐπερωτᾶν αὐτόν· «Τί τὸ συμβῆναι σοι ¹⁹;» ἤρξατο οὖν ²¹ λέγειν κατὰ λεπτόν τὴν αἰτίαν· παρακαλέσας οὖν τὸν ἱερέα τοῦ ποιῆσαι παράκλησιν ²² πρὸς τὸν ἅγιον τοῦ συμπληθῆσαι αὐτῷ, ἐπίδουδς ὄπισθεν εἰς τὸν ἅγιον καὶ τὸ σπαθίον αὐτοῦ καὶ ²³ τοῦ ἁγίου καὶ ὑπέστρεψε (3) ἐκατόν, μόνον ἵνα ἀναβλέψῃ· καὶ λαβὼν ²⁴ ἔλαιον ἐκ τῆς κανδήλας τοῦ ἁγίου ἤλειψε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ στρατηλάτου· καὶ ἀπῆλθε βλέπων, δοξάζων τὸν Θεὸν καὶ τὸν αὐτοῦ θεράποντα μεγαλομάρτυρα Θεόδωρον.

miles juratus

caecitate percussit.

B Ἔτερον θαῦμα. Μάταιον δρασμὸν ἐπέχεις οἰκετῶν (4). 6. Συνήθης ² οὖν ὁ ἅγιος ἐν τοῖς πολλοῖς αὐτοῦ τέρασιν καὶ σημείοις φανερώς ἐπιδεικνύων τοῖς πᾶσι ζημίας φανερώσιν ποιεῖν καὶ δρασμὸν οἰκετῶν. Πῶς καὶ τίνι τρόπῳ; οἱ ἐρχόμενοι ἄνθρωποι ἐν τῷ μνήματι αὐτοῦ μετὰ πίστεως ἐλιτάρευον αὐτὸν εὐλικρινῶς περὶ τίνος πράγματος ἢ καὶ ζημίας· καὶ ἐτελείτο ἡ λειτουργία καὶ ἔμεινε ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ ζητῶν καὶ ἐπινοῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· καὶ ὁ μέγας μάρτυς ὄναρ ἐπιφάνετο καὶ ἐφανέρωσε τὸ πρᾶγμα ἐκείνου, ὅπου ἐζήτα. Ἀρχῶν τις εὐλαβῆς ἔχων μεγάλην πίστιν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸν μέγαν ³ Θεόδωρον, ἀποδράσας τις οἰκέτης αὐτοῦ ἐντιμος καὶ καλός, καὶ ἀναζητήσας αὐτὸν οὐκ εὔρεν· καὶ ἦν ⁴ ἐν ἀθρημῇ μεγάλῃ καὶ λύπῃ περὶ τοῦ οἰκέτου αὐτοῦ. Τρέχει οὖν πρὸς τὸν ἅγιον μετὰ προσευχῆς καὶ λειτουργίας, ἐξιλεούμενος αὐτὸν περὶ τῆς φανερώσεως ⁵ τοῦ οἰκέτου· καὶ μεῖνας ἐν τῷ ναῷ τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὐκ ἐφαίνετο αὐτῷ ὁ ἅγιος· καὶ ὁ ἄρχων ᾄδοντι καὶ ἡγανάκτει· καὶ τῇ τρίτῃ νυκτὶ ἐπιφανεῖς αὐτῷ ὁ ἅγιος λέγει πρὸς τὸν ἄρχοντα· «Τί ἀδμονεῖς καὶ ἀγανακτεῖς καθ' ἡμῶν, ὅτι οὐκ εἰσακούω ὑμῖν ⁶ περὶ τοῦ οἰκέτου σου; οὐκ ἤμην ἔδω ⁸ ἀλλ' ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐκελεύθη ⁹ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὑπάγειν ¹⁰, ὅτι ἀγὼ ἅγιος ὀνόματι ¹¹ Ἰωσήφ ὁ ἑμνογράφος, ἄνθρωπος ἐνάρετος καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν, ἀπέθησκεν, ὁ πολλὰ τιμῆς καὶ δοξάσας τοὺς ἁγίους ¹² ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, λέγω ¹³ προφήτας, ἀποστόλους, ὁσίους καὶ μάρτυρας καὶ πάντας τοὺς ¹⁴ εὐαρεστήσαντας Χριστῷ, ἀνδρας τε καὶ γυναῖκας, ἀπολυτικία καὶ κοινάκια συγγράφας ¹⁵ αὐτοῖς ἰδίᾳ γλώττῃ καὶ σοφίᾳ τῇ δοθείσᾳ αὐτῷ παρὰ τοῦ Θεοῦ ¹⁶· καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθημεν ἅπαντες ¹⁷ τὰ τάρματα τῶν ἁγίων τὴν ἐαυτοῦ ψυχὴν ἀναφέρειν εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ μετὰ τιμῆς καὶ δόξης πολλῆς, ἀντιμισθον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς τιμῆς ἧς ἐτίμησεν ἡμᾶς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ· διὰ τοῦτο οὐκ ἤμην ἔδω (5)· περὶ δὲ ¹⁸ τοῦ οἰκέτου σου μὴ ἀδμονῆς ¹⁹· ὕπαγε εἰς τόνδε τὸν ²⁰ τόπον καὶ εὐρήσεις αὐτόν.» Ἐξέπνος δὲ γενόμενος ὁ ἄρχων, θαυμάζων τὴν ἀγάπην τοῦ ἁγίου καὶ τὴν φοβερὰν διήγησιν αὐτοῦ καὶ πορευθεὶς ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου εἶπεν ²⁰ ὁ ἅγιος, εὔρεν τὸν οἰκέτην αὐτοῦ, δοξάζων τὸν Θεὸν καὶ τὸν θεράποντα αὐτοῦ μεγαλομάρτυρα Θεόδωρον ²¹.

HOMILIA. AUCT. PHILOTHEO

In detrimento fortuito invocatur;

servos fugitivos indicat

F

S. Theodor. post triduum redux.

F

Cur miracula desiderint.

⁴¹ τὸ παράδοξον θαῦμα 3. — ⁴² om. 1. — ⁴³ ἐν τ. μ. 1; ἐκ μέσων 2. — ⁴⁴ δόξαν καὶ αἶνον 3. — ⁴⁵ γενόμενος 2. — ⁴⁶ ἀποστελλομένους 2; ἀποστελλόμενος 3. 5. — ¹ ἐχαρίσατο 3. — ² αὐτῷ 3; om. 1. — ³ ἐτίθη 2, 3. — ⁴ μετ' 3. — ⁵ τὸ λ. τ. ἄ. 3. — ⁶ ἐπί 3. — ⁷ corr. 2. prius ὀραιότερον. — ⁸ λαβεῖν 3. — ⁹ διανοίαν 1. — ¹⁰ ἴτα 1, 2, 3, lege τοῦτον χ. τῷ ἁγίῳ. — ¹¹ βαστάζων 1; βαστάζω 2. — ¹² διὰ 3. — ¹³ ζώννυται 2, 3. — ¹⁴ ἀπείη 2, 3, et 1 corr. ex ἀπῆ. — ¹⁵ κάλος 1, 3. — ¹⁶ τότε 3. — ¹⁷ ζώννυται 1, 3. — ¹⁸ ἐκ add. 3. — ¹⁹ προσεδρεύων 3. — ²⁰ συμβῆσαι 1, 2; ὁ δὲ στρατιώτης add. 3. — ²¹ om. 3.

— ²² παράκλησι 1. — ²³ τὸ add. 3. — ²⁴ ὁ ἱερεὺς add. 2. 6. — ¹ om. 3. — ² συνήθης 2. — ³ μάρτυρα add. 3. — ⁴ ἦναι 1. — ⁵ τῇ φανερώσει 3. — ⁶ σοι 3. — ⁷ (σοὺ οἶκ.) 3. — ⁸ ὅδε 3. — ⁹ ἴτα 1, 2, 3, lege ἐκελεύθη. — ¹⁰ ὑπάγειν ὁ. τ. Θ. 3. — ¹¹ πάντας add. 3. — ¹² λέγων 3. — ¹³ εὐσεβῶς add. 3. — ¹⁴ συγγράμματος 3. — ¹⁵ παρὰ Θεοῦ 3. — ¹⁶ ἅπαντα 3. — ¹⁷ δὲ om. 1; (σοὺ - δὲ) om. 3. — ¹⁸ ἀλλὰ add. 3. — ¹⁹ (τ. τ.) τὸν δόξαν 3. — ²⁰ αὐτῷ add. 3. — ²¹ ἔτερον θαῦμα add. 3. 7. — ¹ ἀπορήσει 1, 2, 3. — ² τίνα τρόπον 1. — ³ (δ. τ.) om. 3.

(1) Ita in Menaeo. Comm. praev. n. 35. — (2) Miraculum affine Chrysippiano VI^o, supra, p. 66. — (3) Moneta aurea. J. N. Svoronos in

Journal intern. d'arch. numism., t. II, p. 345. — (4) Ita in Menaeo. Comm. praev. n. 35. Cf. Mir. Chrysippi XI, p. 69. — (5) Comm. praev. n. 43.

ἡμῶν



HOMILIA
AUCT.
PHILOTHEO

Luc. 1, 6.

Matth. 15,
8.

Eleemosy-
na et
ieiunium.

B

ἡμῶν καὶ ἀπροσεξίαν, οὐ τοῦ Θεοῦ μακρόντοτος, καὶ⁴ οἱ ἅγιοι ἠλαττώθησαν⁵, μὴ γένοιτο· ἀλλ' αἱ πολλαὶ ἡμῶν ἁμαρτίαι⁶ ταῦτα πάντα διέφθειραν καὶ ἤργησαν, διότι οὐ πορευόμεθα ἐν τοῖς δικαιομασίαις καὶ ἐντολαῖς⁷ τοῦ Θεοῦ ἀμεμπτοί, ἀλλὰ βέβηλοι καὶ ἁμαρτωλοί· ὃν πρῶτος εἰμι ἐγὼ, ὅτι ἐγγύζομεν⁸ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῷ⁹ στόμα καὶ ἡ καρδία πόρου ἀπέχει ἀπ' αὐτοῦ, καὶ πορευόμεθα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πλάγιοι, καὶ ὁ Θεὸς πρὸς ἡμᾶς ἐν θυμῷ βλέπει πλαγίω¹⁰ καὶ ἡ ὑπεράπειρος εὐσπλαγχνία αὐτοῦ¹¹ σπλαγχνίζεται πρὸς ἡμᾶς διὰ προσβειῶν τῶν ἁγίων αὐτοῦ. Ἡμεῖς δὲ τί ἀγαθὸν ἐποιήσαμεν τῷ δοτῆρι τούτων¹² Θεῷ; δώμεν αὐτῷ ἐλεημοσύνην, ἵνα καὶ ἡμᾶς ἐλεήσει ὁ Κόριος, μάλιστα¹³ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ προτιμωμένοι τοῦτο ποιεῖν· νηστείας γὰρ ἁγίας ὁ καιρὸς καὶ καθαρισμὸς τῆς ψυχῆς καὶ ἁγνισμὸς¹⁴ τοῦ σώματος· καὶ¹⁵ καθάρωμεν ἑαυτοὺς μὴ βρωμάτων μόνον¹⁶ καὶ πομάτων ἀλλὰ παντὸς πάθους καὶ τὴν νηστείαν ἡμῶν συνηγμένην¹⁷ τῇ ἐλεημοσύνῃ¹⁸ κατεργαζώμεθα, τὴν δυναμένην¹⁹ ἀληθῶς ἀναβιβάσαι εἰς τὸν αὐτὸν²⁰ οὐρανόν· πτερόν ἐστιν τῆς

ἐδῆς ἢ ἐλεημοσύνη. Ἐὰν οὖν μὴ²¹ ποιῆς πτερόν, ἢ ἐδῆ σου οὐ πετάται. Ὅταν οὖν πτεροθῆ ἢ ἐδῆ, τότε ἵπταται εἰς τὸν οὐρανὸν εἰς τὸν ποιητὴν τῶν ἀπάντων παραστήσαι²²· ἐλεημοσύνην λέγω τὴν ὡσπερ ἄρουρα πρὸς τὴν προσευχὴν ἡμῶν ὡς θυμίαμα²³ δεκτὸν τῷ ποιητῇ ἀναφέρονσαν²⁴· ἔαν γὰρ νηστεύης τετραήμερον ἢ καὶ²⁵ ἑξαήμερον — καλὸν²⁶ γὰρ²⁷ ἢ νηστεία, ἐὰν ἔχη τὸν αὐτῆς συνεργόν τὴν ἐλεημοσύνην — εἰπέ μοι· ἔαν γὰρ νηστεύης σήμερον καὶ παρέστη σοι πένης λιμῶ καὶ δίψῃ πιεζόμενος²⁸ καὶ μυριάς σε²⁹ ἰκετηρίας καὶ φωναῖς ἐπὶ ἔλεον προσκαλούμενος, εἶτα ἐπέλθῃ³⁰ κενεὶς χερσὶ, τί³¹ σοι λοιπὸν ἢ νηστεία λογισθήσεται, εἰ μὴ μόνον τῆξις σώματος; λοιπὸν καιρὸς ἐστὶ σιωπῆσαι τὸν³² λόγον· ἀγαπήσωμεν παρακαλῶ τὴν νηστείαν καὶ τὴν προσευχὴν καὶ τὴν ἐλεημοσύνην, ἵνα ἄξιοι γενώμεθα προσκυνῆσαι τὸν Κόριον ἐν τῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ ἀναστάσει· ἢς γένοιτο πάντα ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν τῇ αὐτοῦ χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ, ᾧ³³ ἢ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων³⁴· ἀμήν.

E

⁴ ἀπορίσταντος; οὐδὲ add. 3. — ⁵ ἐλαττώθησαν 3. — ⁶ αἱ ἡμῶν 3. — ⁷ ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικ. 3. — ⁸ ἐγγύζω μὲν 3. — ⁹ μετὰ 1. — ¹⁰ πλ. βλ. 2, 3. — ¹¹ αὐτοῦ εὐσ. 3. — ¹² τούτω 1. — ¹³ μάλιστα 2. — ¹⁴ τε add. 2, 3. — ¹⁵ om. 3. — ¹⁶ μόνων 1. — ¹⁷ συνηγμένη 1, 2; σύννημον 3. — ¹⁸ τὴν ἐλεημοσύνην

3. — ¹⁹ οὐρανῶν 3. — ²⁰ om. 3. — ²¹ om. 1. — ²² αὐτὴν add. 3. — ²³ θυμίαμα 3. — ²⁴ ἀναφέρονσα 1, 2, 3. — ²⁵ om. 3. — ²⁶ καλὸν 3. — ²⁷ ἔργον add. 3. — ²⁸ πιεζόμενος 3. — ²⁹ om. 3. — ³⁰ ἀπῆλθε 3. — ³¹ τίς 1. — ³² τὸ 1. — ³³ ὃ 3. — ³⁴ (τῶν αἰ.) om. 1.

X. CARMEN DE MIRACULO COLYBORUM

E codice Monacensi graec. 564. Cf. Comm. praev. num. 39.

Εἰς τὸν ἅγιον Θεόδωρον
ἐπὶ τῷ θαύματι τῶν κολύβων (1).

S. Theodoros

C

Ἄγνωμον οἶδα καὶ πλατὴν ὄφλον νόγον,
Εἰ σὸ μὲν ἡμᾶς νοστήμιον αἴψω τρέφεις,
Ἄμφω καθηδόνοντι, πνεῦμα καὶ στόμα,
Ὡ δειπνοποιεῖ καρκοκέματος νέον,
Ἀθλητὰ Χριστοῦ, χοιστεπωνόμενον φύλαξ,
Δῶρον Θεοῦ τέλειον ἡμῖν ὑπόθετο·
Καὶ γὰρ ἄνοθεοι καὶ πρὸς ἡμᾶς ὁ χρόνος
Ῥέων καθέλκει τῶν κολύβων τὴν χάριν
Καὶ συντρυνφόμενοι τοῖς πάλαι συμφυλίταις¹.
Εἰ σὸ μὲν οὕτω καὶ διπλῆν τέφρην νέμεις,
Ἡμεῖς δὲ συγκλείσαιμεν ἐντρυνφῶν στόμα
Εἰς ἔθνον, εἰς τράνωσιν εὐχαριστίας,
Ἄγνωμοσύνης τοῦτό μοι τῆς ἐσχάτης.
Οὐκὸν σιγήσω, μὴ γραφῶ σκαιοῦ τρόπον,
Ἄλλὰ πλατύνω καὶ στόμα καὶ καρδίαν
Ἐρεῶσομαι τε σοῦς ἐφνημίους λόγους,
Παρηγορῶζων, ὀρθμικὸς πλέκων κρότους,
Ἐνσῆτα καλλίδωρα φορμίζων μέλη
Ἐν ἐξαχόρδῳ κιθάρα (2) στιχορυγίας
Τοῖς ἐξελιγμοῖς ἀστατῶν τῶν ἁσμάτων
Ὀρχομένους τε ταῖς στρωφαῖς ταῖς τῶν λόγων

Ἐν πνευματικῷ σοφρόνους νοσιστίφ.
Τὸ φροῖμιον γοῶν τοῦτο τῶν μελισμάτων,
Μελίσματα δὲ μέλφομαι παραντίκα.
Σὺ καὶ πάλαι ζῶν καὶ πατῶν, μάρτυς, γθόνα,
Κἂν οὐρανόφρων ἦσθα καὶ γῆς ἠρεμένους,
Τυρανικῆς ἔθρανας ὀφρός θράσος,
Ὡς ὑπεραβλῶν εὐσεβῶν θεσπισμάτων·
Καὶ νῦν ἐπαρθεῖς λῆξῃ εἰς ὑπερτέραν
Ζωηφόρον θάνατον ὡς θανάτῳ, μάκαρ,
Τυρανικῆς ἐπανασας ἀνοίας δόλον·
Ἐπερμαχῶν δὲ πάλιν εὐσεβῶν νόμον
Ταῖς νεκτερναῖς καὶ μόναις ἐποφίαις
Ἰσχὴν τοσοῦτον καθελὼν φραγαμάτων,
Καὶ τὸν δράκοντα τὸν σκολιὸν τὸν μέγαν,
Ἰουλιανόν, τὴν ὀφιώδη πλάσιν³,
Λόχμας κροβέντα τῶν σκοτεινῶν σκεμμάτων
Ἐτρωσας ἀθῆς εἰς κεφαλῆν ἀγρίαν,
Ἐξ ἧς τὰ λοξὰ βλαστάει βουλεύματα,
Ὡς ἐξελέγξας ταῦτα νηπίων μύθους.
Τάχα γὰρ ὀνοῦντά σε καὶ νῦν, ὀπλίτα,
Ἐγὼν μαλακὸν μαρτυρικοῦ θανάτου
Ἡ συμπληθῆς πρόνοια κινεῖ πρὸς μάχην·
Οὐκ ἀπὸ γῆς γύναιον ἐντρομον φοίξῃ (3)
Εἰς χηραμούς τε τοῦ δράκοντος εὐθύνει

vivus
tyrannum
devercal,
F

Isa. 27, 1.
nunc
Iulianum
dracōnem
istum

¹ ita cod., melius συμφυλίταις. — ² γο. φόντιν.

Wernsdorf.

(1) Amplum utilemque ad carmen de colybis commentarium scripsit G. WERNSDORF, Manuelis Philae carmina graeca (Lipsiae, 1768), p. 14-50.

(2) Lyram suam ἐξάχορδον vocat, quia senariis iambis ludit. WERNSDORF. — (3) Eusebiam intellegit.

Ῥόστην